

SOSYAL BİLİMLERDE SEÇME KONULAR 5

EDİTÖR
Doç. Dr. Hasan ÇİFTÇİ

YAZARLAR
Prof. Dr. Cihan SEÇİLMİŞ
Doç. Dr. Ayşegül ULUTAŞ KESKİNKILIÇ
Doç. Dr. Elif AKSOY
Doç. Dr. Güler DEMİR
Doç. Dr. Turgay MURAT
Dr. Öğr. Üyesi Azize ŞAHİN
Dr. Öğr. Üyesi Cenk BERKANT
Dr. Öğr. Üyesi Malik YILMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇINAR
Dr. Öğr. Üyesi Olkan SENEMOĞLU
Öğr. Gör. Dr. İlker KILIÇ
Dr. Barış ARMUTCU
Dr. Cemil ÇELİK
Dr. Çiğdem İNCE AYAYDIN
Dr. Orhan GÖKTEPE
Dr. Serdar GEZER
Öğr. Gör. Semra AKTO
Öğr. Gör. Serdar OKAN
Uzm. Elif ŞENEL
Alper MAVİ
Emre DURAN
Erhan ÖZYAŞAR
Hasan YALÇIN

İKSAD
Publishing House

SOSYAL BİLİMLERDE SEÇME KONULAR 5

EDİTÖR

Doç. Dr. Hasan ÇİFTÇİ

YAZARLAR

Prof. Dr. Cihan SEÇİLMİŞ
Doç. Dr. Ayşegül ULUTAŞ KESKİNKILIÇ
Doç. Dr. Elif AKSOY
Doç. Dr. Güler DEMİR
Doç. Dr. Turgay MURAT
Dr. Öğr. Üyesi Azize ŞAHİN
Dr. Öğr. Üyesi Cenk BERKANT
Dr. Öğr. Üyesi Malik YILMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇINAR
Dr. Öğr. Üyesi Olkan SENEMOĞLU
Öğr. Gör. Dr. İlker KILIÇ
Dr. Barış ARMUTCU
Dr. Cemil ÇELİK
Dr. Çiğdem İNCE AYAYDIN
Dr. Orhan GÖKTEPE
Dr. Serdar GEZER
Öğr. Gör. Semra AKTO
Öğr. Gör. Serdar OKAN
Uzm. Elif ŞENEL
Alper MAVİ
Emre DURAN
Erhan ÖZYAŞAR
Hasan YALÇIN

İKSAD Publishing House

Copyright © 2022 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law. Institution of Economic Development and Social
Researches Publications®
(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TURKEY TR: +90 342 606 06 75
USA: +1 631 685 0 853
E mail: iksadyayinevi@gmail.com
www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.
Iksad Publications – 2022©

ISBN: 978-625-8405-93-4
Cover Design: İbrahim KAYA
March / 2022
Ankara / Turkey
Size = 16x24 cm

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN / ÖNSÖZ

Doç.Dr. Hasan ÇİFTÇİ……..1

BÖLÜM 1

TÜRKİYE'YE YÖNELEN SURİYELİ MÜLTECİ AKININ ETKİLERİ VE BEKLENTİLER

Dr. Orhan GÖKTEPE ……3

BÖLÜM 2

TURİZM İŞLETMELERİNDE AHİLİK UYGULAMALARI: KAPADOKYA ÖRNEĞİ

Uzm. Elif ŞENEL , Öğr. Gör. Dr. İlker KILIÇ ,

Prof. Dr. Cihan SEÇİLMİŞ ……29

BÖLÜM 3

BİR META ANALİZ: ULUSAL YAZIN BAĞLAMINDA İŞ TATMİNİ VE PERFORMANS

Öğr. Gör. Serdar OKAN ……43

BÖLÜM 4

İNSAN-MEKÂN ETKİLEŞİMİNDE YENİ BİR BOYUT OLARAK SİBER SİSTEMLER

Emre DURAN ……63

BÖLÜM 5

TÜRKİYE'NİN SINIRLARINI OLUŞTURAN NEHİRLER

Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇINAR……85

BÖLÜM 6

ERGENLERDE İNTİHAR VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Öğr. Gör. Semra AKTO

Doç. Dr. Ayşegül ULUTAŞ KESKİNKILIÇ ……..……115

BÖLÜM 7

ÖZ BELİRLEME KURAMI PERSPEKTİFİNDEN MOTİVASYON

Dr. Çiğdem İNCE AYAYDIN ……..……147

BÖLÜM 8

YEŞİLÇAM SİNEMASI'NDA SENDİKA HAKKI: 'DİYET' FİLMİ

Dr. Serdar GEZER ……..……173

BÖLÜM 9

BİLGİ TOPLUMU KURAMLARI: KAVRAMSAL VE KARŞILAŞTIRMALI BİR PERSPEKTİF

Doç. Dr. Güler DEMİR ……..……195

BÖLÜM 10

ENFORMASYON VE BİLGİ TERİMLERİ: KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM

Dr. Öğr. Üyesi Malik YILMAZ ……..……217

BÖLÜM 11

Fondaco dei Turchi ve VENEDİK'TE TÜRK İMAJI

Dr. Öğr. Üyesi Cenk BERKANT ……..……251

BÖLÜM 12

İSLAM ÖNCESİ VE SONRASI TÜRK SANATLARINDA GÖRÜLEN KÜN-AY İKONOGRAFİSİ

Doç. Dr. Elif AKSOY ……277

BÖLÜM 13

BANDUNG KONFERANSI VE SONRASI SOVYET RUSYA'NIN BAĞLANTISIZLAR POLİTİKASI

Erhan ÖZYAŞAR, Doç. Dr. Turgay MURAT.....……303

BÖLÜM 14

SURİYE'DEKİ HALKIN SİYASAL KATILIM DAVRANIŞLARI ÜZERİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

Dr. Barış ARMUTCU , Alper MAVİ ……337

BÖLÜM 15

OSMANLI DÖNEMİ ANTALYA KARANTİNA TEŞKİLATI

Dr. Cemil ÇELİK ……361

BÖLÜM 16

MARK NEOCLEOUS'UN DEVLET VE SİVİL TOPLUM TARTIŞMALARINA KATKISI

Dr. Öğr. Üyesi Olkan SENEMOĞLU, Hasan YALÇIN……403

BÖLÜM 17

MARKA VE MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ EKSENİNDE MARKA DENEYİMİ KAVRAMI

Dr. Öğr. Üyesi Azize ŞAHİN……423

ÖNSÖZ

Yeni yüzyılda uluslararası ve ulusal düzeyde faaliyet gösteren işletmeler bir dizi faktör tarafından şekillenmektedir. Yeni yüzyılda teknolojinin hızlı değişimi ve dönüşümü ile birçok geleneksel yöntem farklılaşarak dijital hale gelmiştir. Bu değişim ve dönüşüm hiç olmadığı kadar hızlı gerçekleşmektedir. Buna göre Sosyal Bilimler her süreçten daha fazla etkilenmektedir. Sosyal bilimlerin değişimi bu süreçte daha belirgin hale gelecektir. Sosyal bilimlerle ilgili geçmiş çalışmalara bakıldığında günümüz Sosyal Bilimleri çalışmaları ile birçok farklılık tespit etmek mümkündür. Değişen teknoloji ile birlikte Sosyal bilimlere bakış bir bütün olarak değişmektedir. Bu söylemden hareketle sosyal bilimler, bireylerin olgular üzerinde yaptıkları değerlendirmelere dayanmaktadır. Değişim kaçınılmazdır ve değişimin sürekli olacağı açıktır.

İnsanların değişen bakış açılarını ve geleneksel davranışlarını güncellemelerini tek bir disiplinde yapılan çalışmalara bağlamak mümkün değildir. Ancak tüm sosyal bilimlerdeki disiplinler bir bütün olarak ele alınıp değerlendirildiğinde doğru sonuca ve güncelliğe ulaşılabilir. Sosyal bilimlerdeki değişim sürekliliği sağlayacaktır.

Bu kitaptan yararlanacak araştırmacılar adına kitaba bir bölüm yazarak bilgiyi evrenselleştiren, paylaşan ve çoğaltan tüm akademisyenlere teşekkür ederim. Ayrıca bu kitap ve benzeri kitapların hayata geçmesinde emeği geçenlere ve yazarları bir platformda buluşturan ve bu değerli eserleri kitaplaştıran İKSAD Yayınları'na sonsuz teşekkürler…

EDİTÖR

Doç. Dr. Hasan ÇİFTÇİ

BÖLÜM 10

ENFORMASYON VE BİLGİ TERİMLERİ:

KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM

Dr. Öğr. Üyesi Malik YILMAZ[1]

[1] Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Türkiye, e-posta: malik.yilmaz@atauni.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-3217-9776

GİRİŞ

Yaşayan her dil olayları, olguları, durumları, nesneleri ve kavramları gösteren kendine özgü sözcüklere sahiptir. Herhangi bir dilde var olan sözcükler, o dilin konuşulduğu toplumun geçmişinden bugününe aktarılan sosyal ve kültürel kimlik değerlerinden biridir. Dil, toplumsal ve kültürel bir mirastır ve konuşulduğu toplumun özelliklerini yansıtır. Bu bağlamda toplumsal kişilik ve devamlılık kazanmada dil, öne çıkan en önemli öğelerdendir. Toplumun ve toplumu oluşturan bireylerin duygusunu, düşüncesini ve gereksinimlerini belirten sözcükler, anlamlı ve kurallı şekilde bir araya geldiğinde, o toplumun kendine has dilini oluşturur. Bu dil, insanlar arasında sözlü ve yazılı iletişimi sağlar. Sözlü iletişim, meramın yüz yüze, çeşitli sesler ve vurgularla karşı tarafa ulaştırıldığı iletişimdir. Yazılı iletişim ise, uygun sözcüklerin anlamlı biçimde bir araya getirilerek meramın, kâğıt veya elektronik ortamda yazılı olarak çeşitli kanallar aracılığıyla özel ya da tüzel kişiye ulaştırıldığı iletişimdir. Bu yüzden insanlar ve kurumlar arasındaki iletişimde sözcükler ve sözcüklerin anlam açısından doğru kullanımı ve iletimi önemlidir.

Terimler sözcüklerden türeyen ve özel anlam içeren ifadelerdir. Terim, bir dilde, özellikle belirli bir konuyla bağlantılı bir şeyi adlandırmak için kullanılan sözcük veya sözcük öbeğidir (Hornby, 1999: 1232). Güncel Türkçe Sözlük'te ise terim (2022), "*bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime, ıstılah*" biçiminde tanımlanmaktadır. Çelik (2004: 14) terimlerin yapılarının ve anlamlarının diğer sözcüklere göre nispeten farklı olmasından ötürü, kullanımı sırasında dikkatli seçilmeleri gerektiğinden bahsederek, ancak bu tür özelliği olan sözcüklerle disipline edilmiş sistematik düşünceler oluşturulabildiğinden, sözcüklerin taşıdıkları anlamlara ilişkin sağlam bilginin olması gerektiği vurgusunu yapmaktadır. Her bilimde özel ve çok kullanılan terimler olduğu gibi, Kütüphane ve Enformasyon Bilimi'nde de en çok bilinen ve kullanılan terimlerin başında 'enformasyon' ve 'bilgi'[1] terimleri gelmektedir. Enformasyon ve bilgi terimleri aynı kavramsal ailenin parçası olduğu için, bu kavramlar arasında doğrudan bir ilişki vardır. Fakat Kütüphane ve Enformasyon Bilimi ile ilgili Türkçe literatürde bu iki terim, anlam

[1] Çalışmada İngilizce "information" sözcüğü "enformasyon"; İngilizce "knowledge" sözcüğü ise "bilgi" sözcüğü şeklinde kullanılmıştır.

farklılıkları dikkate alınmadan kullanılmaktadır. Uçak'a (2000: 147-148) göre *"birbirleriyle farklı anlamlar taşıyan information ve knowledge sözcüklerinin, Türkçede tek bir karşılık olarak 'bilgi' sözcüğü ile tanımlanması, var olan karmaşayı daha da artırmaktadır. Son yıllarda Türkçeye bilgi karşılığı olarak giren 'enformasyon' sözcüğü ile bu karmaşa önlenmeye çalışılmışsa da; bilgi erişim, bilgi yönetimi, bilgi gereksinimi, bilgi kullanımı, bilgi bilim gibi terimlerin yaygın kullanılmaya başlanması bu karmaşanın çözülmediğini göstermektedir"*. Capurro ve Hjørland'e (2003: 345-346) göre tanımların[2] doğru ya da yanlış olmadığı, az ya da çok verimli olduğu bilinmektedir. Bir bakıma insanlar terimleri diledikleri gibi tanımlamakta özgürdürler, ancak gerçekte tanımları sorunlarla karşılaşabilir...Birisi bir terimi anlamından bağımsız olarak kendine özgü bir şekilde tanımladığında bu tanım ihmal edilecek, anlayışa, iletişime ve pratiğin ilerlemesine katkıda bulunmayacaktır.

Sözcüklerin etimolojik kökenlerinin, anlamlarının, tarihsel süreçte geçirdikleri anlamsal değişimlerinin ve günümüzde nasıl ve hangi anlam(lar)la kullanıldıklarının bilinmesi, benzer sözcükler arasındaki kavram kargaşasını gidermeye yardımcı olacaktır. Capurro ve Hjørland'a (2003: 350-351) göre bir sözcüğün tarihinin ve etimolojisinin incelenmesi, etimoloji sözcüğünün kendisinin ilk bakışta öne sürdüğü gibi, görünüşte onun oluşumunun ve kullanımının temeli olabilecek gerçek bir anlamla ilgili değildir; daha çok metaforları[3] ve metonimleri[4] de dâhil olmak üzere farklı kullanımlarının karşılıklı ilişkisiyle ilgilidir. Üst düzey bilimsel uygulamaların altında yatan bazı ilkel formlar veya bağlamlar incelenerek, sözcük kullanımlarının tarihi saptanabilir. Bu durum, tek anlamlı üst düzey kavramlarla ilgili beklentileri azaltabildiği gibi, belirsizliğin ortadan kaldırılabilmesine de yardımcı olacaktır. Modern terminolojinin sorgulanması, işaretler ve anlamlar arasındaki ilişkiye daha yakından bakılmasını ve tarihsel bağlam değişimlerine dikkat edilmesini, terimlerin şimdiki ve gelecekteki kullanımlarının nasıl iç içe geçtiğinin anlaşılmasını sağlayacaktır.

---

[2] Terimler, özel anlam taşıdıkları için diğer sözcükler gibi açıklayıcı tanımlar içerirler. Bu bağlamda her terim içerdiği ve işaret ettiği anlam(lar) doğrultusunda izah edilir.

[3] Metafor, iki şeyin aynı niteliklere sahip olduğunu göstermek ve betimi daha güçlü kılmak amacıyla, normal kullanımından farklı bir şekilde, bir başkasını/bir şeyi anlatmak için kullanılan sözcük veya deyim (Metaphor, 2022).

[4] Metonim, niteliklerinden veya özelliklerinden birini tanımlayan bir sözcüğü kullanarak bir şeye atıfta bulunma eylemi (Metonymy, 2022).

Teknolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel küreselleşmenin toplumlar ve insanlar arasındaki etkileşimi artırmasıyla birlikte, bundan diller de etkilenmiş, diller arasında sözcük alışverişi yaşanmıştır. Özellikle İngilizcenin küresel dil ve *lingua franca* haline gelmesi, diğer dünya dilleri üzerinde baskı oluşturmuştur. Bu baskı pek çok İngilizce sözcük ve kavramın o dillere girmesine ve kullanılmasına neden olmuştur. Bu dillerden biri de Türkçe'dir. Nitekim İngilizcenin evrensel bilimsel iletişim dili olması, doğal olarak akademik Türkçeyi de etkilemiştir. Bu yüzden pek çok bilim dalı İngilizceden terimler ve kavramlar almıştır. Bu terim ve kavramların bazıları Türkçenin ses ve yazım özellikleri doğrultusunda yeniden adlandırılmış, bazılarına ise ya Türkçenin mevcut sözcüklerinden karşılık bulunmuş ya da bunlar için yeni Türkçe sözcükler türetilmiştir.

Enformasyon ve bilgi terimleri, yaşanan gelişmelerle birlikte günümüzde hem Kütüphane ve Enformasyon Bilimi hem de diğer bazı bilimler için önemli terimler haline gelmiştir. Bu iki terim Türkçe literatürde birbirlerinin yerine kullanılsa da temelde farklı olgulara işaret etmektedir. İngilizcede information ve knowledge sözcükleri ile belirtilen bu terimler, Türkçe literatürde çoğunlukla sadece 'bilgi' terimi ile ifade edilmektedir. Buna karşın enformasyon ve bilgi terimleri arasında fark olduğunu dile getiren çeşitli çalışmalar vardır. Alkan (2007: 176) bu farkı şu şekilde belirtmiştir. *"Dilimizde 'bilgi' sözcüğü İngilizce 'information' ve 'knowledge' sözcüklerinin karşılığı olarak yaygın bir biçimde kullanılır. Bu sözcük kullanıldığında, farklı anlamlar taşıyan 'information' ve 'knowledge' sözcüklerinden hangisinin kastedildiği çoğu zaman belli değildir"*. Yurdadoğ (1997: 72) bu iki terimin farklı anlamlar taşıdığını, aşağıda yer alan ifadelerle belirtmiştir. *"İngilizcedeki 'information' kelimesi dilimizde hem 'enformasyon' hem de 'bilgi' olarak kullanılmaktadır. Daha çok 'knowledge' karşılığı olarak kullanılması gereken 'bilgi' kelimesi, genelde 'information' için yeğlenir duruma gelmektedir. 'Information' kelimesi içinde elbette 'knowledge' anlamı da bulunmaktadır, ama terim olarak ele alındığında 'information' 'bilgi' kadar 'haber' anlamını, hatta 'bilgilendirme', 'haberdar etme' eylemlerini de ifade eder. Ancak asıl önemlisi 'information' 'işlenmiş veridir', 'bir mesajın içeriğidir'. Bu bağlamda ele alındığında 'information' belli bir kişinin belli bir gereksinimini karşılamak amacıyla derlenmiş, bir araya getirilmiş bir 'bilgiler bütünü'dür."* Devamında şu ifadeler yer

almaktadır. *"Başka bir deyişle kendisine, gereksinim duyduğu 'information' sunulan kişi, elde ettiği bu 'information'u kullanmakla daha doğru kararlar verebilecek, işini, üretimini daha rahat gerçekleştirebilecektir. Bu açıdan İngilizcedeki 'information'nun 'knowledge' anlamında kullanıldığı durumlarda 'bilgi'nin yukarıda belirtilen diğer anlamlarda kullanıldığı zaman 'enformasyon' olarak ifade edilmesinin daha doğru olacağını düşünüyor ve o şekilde uyguluyoruz"*. İnam (2002: 204) belki yapılan en büyük yanlışlardan birinin de, enformasyon sözcüğünün, ister ona haber denilebilir veya malumat, nasıl söylenirse söylensin bilgi sanılması olduğunu, çünkü enformasyonun bilgiye dönüştürülebilmesi için, o enformasyonun işlenmesinin, yorumlanmasının, hatta bireysel düzeyde içselleştirilmesinin gerektiğini belirtmiştir. Bu açıklamadan, iki terimin aslında anlamsal ve kavramsal açıdan ilişkili, fakat farklı manalara ve olgulara işaret eden terimler olduğu anlaşılmaktadır. Gürdal (1991: 117) Türkçe karşılığını vermek isteğiyle, Türkçe literatürde enformasyon terimini tanımlamada 'bilgi' terimi kullanılmaktadır. Ancak kanımızca bu karşılık enformasyon olgusunu tanımlamada her zaman yeterli olmamaktadır, çünkü enformasyon terimi, içeriğinde nesnel anlamıyla birlikte, eylem niteliğini de taşımaktadır ifadesiyle her iki terimin farklı anlamlar içerdiğine vurgu yapmıştır.

Çalışmada bu iki terim arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin kavramsal ve anlamsal açıdan ortaya konulması ve bu terimlerin kavramsal hiyerarşisinin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda bu iki terimin farklı olgulara işaret eden ve farklı anlamlar taşıyan ama birbirleriyle anlamsal ve kavramsal açıdan çok yakından ilişkili terimler olduğu ortaya konulmuştur. Çalışmada nitel yöntem tercih edilmiştir. Bu çerçevede verilerin elde edilmesinde belgesel tarama ve değerlendirilmesinde ise, doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

1.DİL VE SÖZCÜK KAVRAMLARI

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliği, akla sahip olması ve aklını kullanarak olgular ve olaylar arasında ilişki kurabilmesidir. Aklın bir ürünü olan dil ve dili oluşturan sözcükler, söz konusu bu ilişkiyi kurmada öne çıkan en önemli unsurlardan biridir. Çelik'e (2004: 13) göre insan sosyal bir varlıktır ve bundan ötürü çevresi ile ilgilenmek ister. İç alemi ve çevresiyle ilişki kurarak kendisini ifade eder. Bu eylemi sırasında birtakım araçlardan

yararlanır. Bu araçlardan belki de en önemlisi dildir. Dil ise sözcüklerden oluşur. Sözcükler, kendi başlarına bir anlam taşımalarına karşın, insan zihninde yüklü oldukları soyut değerlerle işlendikten sonra anlam kazanan sembollerdir.

Tarih boyunca insan, kullandığı veya öğrendiği dil ile iletişim kurmuştur. Mesajını veya meramını kendine has kuralları, sesleri ve sözcükleri olan dil ile muhatabına iletmiştir. İletişim kurmak doğadaki canlılar içinde sadece insana özgü bir davranış değildir. Hayvanların da kendi aralarında çeşitli seslerle, kokularla ya da davranışlarla iletişim kurdukları bilinmektedir. History of langauge'e (2022) göre arılardan karıncalara, balinalardan maymunlara kadar tüm sosyal hayvanlar birbirleriyle iletişim kurarlar, ancak yalnızca insanlar bir dizi önceden ayarlanmış sinyalden daha fazlası olan bir dil geliştirmiştir. İnsanın konuşması, diğer canlıların iletişiminden fiziksel olarak da farklıdır. Konuşma insana özgüdür. İnsanda özel dil yeteneğinin ne zaman ve nasıl geliştiğini söylemek mümkün değildir. Ancak genellikle bu gelişimin uzun bir süreç geçirdiği ve gerektirdiği varsayılır. İnsan dilinin kökenleri belki de sonsuza kadar belirsiz kalacaktır. Üçte biri Afrika'da olmak üzere bugün dünyada konuşulan yaklaşık 5000 dil vardır, ancak bilim insanları muhtemelen 20'den düşük olmak üzere bunları nispeten az sayıda dil ailesinde gruplandırmaktadır. Diller, paylaşılan sözcükler, sesler ve gramer yapıları ile birbirine bağlıdır. Teori, her dil grubu üyelerinin bir dilden, ortak bir atadan geldiğidir. Uzmanlar, birkaç bin yıl kadar kısa bir süre önce dilin konuşulduğuna karar vermektedir. Fischer'e (2001: 11) göre dünyanın en eski organizmaları, türler, cinsiyet ve niyet hakkında bilgi verebilen ilkel değişim mekanizmaları geliştirdi. Bilgi aktarımı, o zamanlar doğanın en karmaşık aracı olan kemoiletişim[5] yoluyla gerçekleşti. Milyonlarca yıldan beri sürekli olarak evrimleşen aynı türden bir başkasıyla iletişim kurmak için bitmeyen ihtiyaçlar, her zamankinden daha karmaşık iletişim yöntemlerini zorunlu kıldı. Bu evrimsel süreçten en geniş anlamıyla dil doğdu. Evrimsel anlayış çerçevesinde ele alınan bu yaklaşımla beraber dillerin, insanlar çoğalıp gruplara ve toplumlara ayrıldıkça sosyalleşmek, birliktelik oluşturmak ve iletişim kurmak amacıyla meydana geldiğini ve zamanla gelişim gösterdiğini söylemek mümkündür. Bununla

[5] Kimyasal sinyaller aracılığıyla organizmalar arasındaki iletişim (Chemocommunication, 2022).

birlikte "*kavimlerin, milletlerin ayrı ayrı dillerinin olması, düşünce tarzlarının, kulaklarının ve hançerelerinin, zevk ve eğilimlerinin ayrılığındandır. Her millet, kâinatı kendisine göre seslendirmiş, aynı eşyaya ayrı seslerle karşılık bulmuştur. Dili meydana getiren gizli anlaşmaların ne zaman ve nasıl olduğu bilinmemektedir. Dilin doğuşunda, sözcüklerin ilk oluşumunda, doğadaki sesleri taklit etmenin önemli bir yeri olduğu sanılmaktadır. Bugün her dilde ses taklidinden doğdukları açık olan bazı sözcüklerin bulunması da bu düşünceyi güçlendirmektedir"* (Dil Nedir?, 2022).

Güncel Türkçe Sözlük'te dil (2022) sözcüğü, *"insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için sözcüklerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan"*; Merriam-Webster'de language[6] (2022), bir topluluk tarafından kullanılan ve anlaşılan sözcükler, telaffuzları ve bunları birleştirme yöntemleri; Oxford Learner's Dictionaries'de language (2022) ise, belirli bir ülke veya bölgenin insanları tarafından kullanılan sözlü ve yazılı iletişim sistemi şeklinde tanımlanmıştır. Güncel Türkçe Sözlük'te kelime (2022), *"anlamlı ses veya ses birliği, söz, lügat"*; Merriam-Webster'de word[7] (2022), genellikle bağımsız olarak kullanılabilen daha küçük birimlere bölünmeden bir anlamı simgeleyen ve ileten, bir konuşma sesi veya konuşma sesleri dizisi ile konuşulan, bir sözcüğü temsil eden yazılı veya basılı bir karakter veya karakter kombinasyonu; Oxford Learner's Dictionaries'de ise word (2022), bir şeyi ifade eden ve konuşulabilen veya yazılabilen tek bir dil birimi biçiminde açıklanmıştır. Tanımlardan, dilin sözcüklerle doğrudan ilişkili olduğu, sözcüklerin dilden türediği ve bir araya geldiklerinde dile bütünlük ve anlam kazandırarak dili oluşturdukları anlaşılmaktadır. Bu bağlamda sözcükler, bir aradayken anlam yüklenen, dili ses ve yazıyla etkinleştiren ve dilin temelini oluşturan önemli bir unsurdur.

Tarihsel süreçte insanoğlu olayları, nesneleri ve olguları sözcükler ile anlamlandırarak, sözlü ve yazılı iletişim sürecini gerçekleştirmiştir. Sözcükler insan zihninde varlıkları, olguları ve kavramları hatırlatır ve anlamlı bir bütün haline geldiklerinde dili oluşturur. Bu açıdan sözcükler dilin en önemli bileşenidir ve bir araya geldiklerinde dile anlamsal ve yapısal bütünlük

[6] Language (İng.): Dil, lisan
[7] Word (İng.): Sözcük, kelime

kazandırarak dili bir kalıba sokar. Bu kalıp, o dile has kural ya da dil bilgisi olarak adlandırılır. Dillerin kendilerine özgü dil bilgisi, kural ve yapılarının olması, ortaya çıktığı ve geliştiği toplumların niteliği ve özelliği ile ilgilidir. Bununla birlikte her toplumun iletişim amacıyla kullandıkları dilin farklı olmasının temelinde, dilin ortaya çıktığı ve geliştiği toplumun sosyo-kültürel ve coğrafi yapısı da etkilidir. Dil, toplumsal ihtiyaç ve gelişme ile birlikte sürekli yeni ve farklı sözcüklere gereksinim duyar. Toplumlar tarihsel süreçte birbirleriyle münasebet kurdukça, diller arasında sözcük alışverişi yaşanmış, karşılıklı olarak yeni sözcükler edinmiştir. Günümüzde bu durum küreselleşmenin etkisiyle daha yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. Dil dinamik bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda nesiller boyunca aktarılmakta, yeni sözcükler ve kurallar edinmektedır. Lal Banga'ya (2015: 182) göre dil, canlı ve dinamik bir olgudur. Sıkı şekilde kontrol edilen ve baskıcı toplumlarda bile insanlar, her zaman düşüncelerini ve duygularını ifade etmenin yollarını bulmuşlardır. Dil, yeni bir kavram tanımlamak için, sürekli olarak yeni sözcükler yaratmaktadır. Özsoy (2019: I) dilin, geçmişten bugüne kadar insanlar arasında duygu, düşünce, istek ve bilgi aktarımını sağlayan; canlı olması itibariyle de kendi kuralları çerçevesinde değişim gösteren bir iletişim aracı olduğunu belirtmiştir. Sever (2018: 116) de dilin canlı bir varlık olması ve zaman içerisinde sürekli bir devinimle değişikliğe uğraması özelliğine vurgu yapmıştır. Toplumlar sosyo-kültürel, ekonomik, teknolojik, siyasi ve askeri alanlarda ilerledikçe dile ihtiyaçlar doğrultusunda yeni sözcükler eklenmiş, o dilin sözcük hazinesi zenginleşmiştir. Bazı sözcükler bir meslek, sanat ve bilim dalıyla ilintili olduklarından kendilerine has anlamlarıyla diğer sözcüklerden farklı şekilde değerlendirilmiş, bunlar terim olarak adlandırılmıştır. Her alanda o alana özgü kullanılan çeşitli terimler vardır. Bazen bu terimler diğer alanlarda da kullanılarak, ortak kullanım alanı bulmuştur. Kütüphane ve Enformasyon Bilimi'nde de kullanılan ve yer alan, bu bilime ait çeşitli terimler vardır. Bu terimlerin önemli bir kısmı, özellikle İngilizceden Türkçeye çevrilerek kullanılmaktadır. Söz konusu bilimde yaygınlıkla kullanılan ve göze çarpan iki önemli terim vardır; bunlar, enformasyon ve bilgi terimleridir.

2.ENFORMASYON TERİMİ

Fransızca ‘information’ sözcüğünden Türkçeye geçmiş olan bu terim, Türkçe yazım ve ses bilgisi doğrultusunda enformasyon olarak kullanılmaktadır. Nitekim Güncel Türkçe Sözlük’te enformasyon (2022) teriminin yer aldığı ve Fransızca bir sözcük olduğu; *“danışma, tanıtma, haber alma, haber verme ve haberleşme”* anlamlarına geldiği belirtilmiştir. Enformasyon terimi Latince informare (öğretme) ve informatio (fikir, talimat, kavram, doktrin) sözcüklerinden türemiş ve bu sözcükler aracılığıyla İngilizceye girmiş ve ilk kez 14. yüzyılda kullanılmıştır. Bir şey hakkında yeni bilgi alma veya verme anlamında uzun bir kullanım geçmişine sahiptir. Son yüzyıllarda bir öğe olarak enformasyon kavramı ön plana çıkmış, artan ticarileşme ve enformasyonun metalaştırılmasıyla birlikte terim, tamamen anlam değişikliğine uğramıştır (Logan, 2012: 70; Peters, 1988: 10; Black, 2006: 442). Enformasyona yönelik tanımların bolluğu ve çeşitliliği, terimin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Nitekim hem farklı, hem de benzer araştırma alanlarında değişik enformasyon tanımları vardır. Bu kafa karıştırıcı durumla başa çıkabilmek için, enformasyon teriminin nasıl kullanıldığı ve neden özel anlamlarıyla ele alındığı bilinmelidir. Bu yönde atılan en önemli adımlardan biri de enformasyon teriminin tarihini ve geçmişte nasıl kullanıldığını anlamaktır. Bu tarih anlaşıldığında, günümüzün enformasyon kullanımlarını ve manalarını daha iyi anlamak mümkün olacaktır (Vreeken, 2005).

Günümüzde kullanılan ve İngilizce bir terim olan *information* sözcüğü *inform* fiilinden gelmektedir. Online Etymology Dictionary’de information (2022) maddesi altında şu bilgiler yer almaktadır. Inform fiili, Orta Çağ İngilizce dilinin konuşulduğu 14. yüzyılın başlarında, ‘belirli bir konuda eğitmek veya talimat vermek’ anlamındaydı. 13. yüzyıla kadar kabul edilen eski Fransızcada ise muhbir, informer[8] ‘öğretmek, öğretmek’ anlamı taşımaktaydı. Bu sözcük ‘şekillendirmek, biçim vermek, tasvir etmek’ ayrıca mecazi olarak, ‘eğitmek, öğretmek, talimat vermek, öğüt vermek’ anlamlarında da kullanılmıştır. Information terimi, kökeni eski İngilizceye dayanan in+formare ‘forma, şekillendirmek’ sözcüğünden ve form’dan

[8] Online Etymology Dictionary’de informer (2022) sözcüğü 14. yüzyılın sonlarında, enfourmer ‘eğitmen, öğreten veya öğüt veren’, enformasyondan (Eski İngilizcede enfourmen) ve ayrıca eski Fransızcada enformeor sözcüğünden türetilmiştir. 15. yüzyılın ortalarında ‘enformasyonu ileten kimse’ anlamında kullanılmıştır. ‘Bir başkası aleyhine enformasyon veren’ (özellikle kanunları çiğnemek) anlamında kullanımı ise 15. yüzyıldır.

gelmektedir. Erken kullanımı ise 16. yüzyıla kadar biçimlendirilmiştir. İngilizcede sözcük olarak 'gerçekleri veya haberleri rapor etme, enformasyonu iletme' anlamı ise, ilk olarak 14. yüzyıl sonlarında kaydedilmiştir. Donald (1874: 260) inform[9] sözcüğünün geçişli bir fiil olduğundan bahsederek, sözcüğün forma/biçime sokmak ya da biçimlendirmek, bilgilendirmek anlamlarına geldiğini belirtmiştir. Information sözcüğü ise, bilgi verme veya bilgiyi iletme eylemi olarak açıklanmıştır. Taber'e (1929: 270) göre inform sözcüğü, hareketlendirme, biçimlendirme, öğretme, haber ve enformasyon vermedir. Oxford Learner's Dictionaries'de inform (2022) fiilinin üç anlama geldiği vurgulanarak birincisinde, birine bir şey hakkında, özellikle resmi bir şekilde, anlatma; ikincisinde bir şey hakkında enformasyon edinme; üçüncüsünde ise bir şey üzerinde etkisi olması için bir şeyi resmi biçimde enformasyon olarak sunmadır. Cambridge Dictionary'de inform (2022) sözcüğü, birine bir şey hakkında enformasyon[10] ve haber verme, bildirmedir. Dictionary.com'da inform (2022) sözcüğü ise, bir olgu veya durum hakkında bilgi verme veya söyleme; birinin kendisi için bir konu veya mesele hakkında bilgi sağlaması, ayrıca bu fill nesnesiz kullanıldığında, enformasyon verme, bilgi veya aydınlanma sağlama; fill cümlesi olarak 'inform on' şeklinde kullanıldığında ise biri hakkında bir yetkiliye, savcıya vb. enformasyon verme ve suçlayıcı delil sunma anlamları taşımaktadır. Macmillian Dictionary'de inform (2022) sözcüğü, birine resmi olarak bir şey söyleme veya bir şey hakkında enformasyon verme ve formal olarak bir fikir, tutum veya tarz ile bir şeyi etkileme anlamları taşımaktadır. Merriam-Webster'da inform (2022) sözcüğü geçişli fiil olarak gösterilmiş, bilgiyi iletme, bilgiye karakter ve nitelik verme; geçişsiz fiil olarak da bir başkasının yanlış yapmasından dolayı bir yetkiliye enformasyon ve bilgi[11] verme şeklinde açıklanmıştır. Reitz'e (2013) göre

[9] Inform (İng.): Bildirmek, bilgi vermek, haberdar etmek.

[10] Cambridge Dictionary'de inform (2022) sözcüğünün açıklaması şu şekildedir: "to give someone information about something". 'Birine bir şey hakkında enformasyon verme' biçiminde birebir çevrilebilecek bu ifade, Türkçede çoğunlukla 'birine bir şey hakkında bilgi verme' biçiminde kullanılmaktadır. Nitekim adı geçen sözlükte de Türkçesi aynı şekilde yer almaktadır. Enformasyon, Güncel Türkçe Sözlük'te yer alan bir sözcük olmasına karşın, Türkçede ve ilgili literatürde yaygın kullanıma sahip değildir ve enformasyon sözcüğü yerine daha çok bilgi sözcüğü tercih edilmektedir.

[11] Merriam-Webster sözlüğünde inform (2022) sözcüğü tanımlanırken "to impart information or knowledge" şeklinde açıklanmıştır. Burada knowledge ve information sözcükleri or (veya) bağlacıyla kullanılmıştır. Buradan iki sözcüğün birbirinin yerine

enformasyon, kullanımı esnasında bir bağlam içinde anlam yüklenen ve kolayca anlaşılabilir biçimde sunulan verilerin, bir iletişim veya ifade aracı kullanılarak iletildiği mesajdır. Belirli bir mesajın bilgilendirici olup olmadığı, kısmen onu alan kişinin öznel algısına bağlıdır.

Cambridge Dictionary'de information (2022) sözcüğü, bir durum, kişi, olay vb. hakkında gerçekler anlamında kullanılmıştır. Oxford Learner's Dictionaries'de information (2022) sözcüğü biri/bir şey hakkında gerçekler veya ayrıntılar şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca sözcüğün orijini olarak son dönem Ortaçağ İngilizcesinde[12] 'zihnin oluşumu ve öğretim' anlamında kullanıldığı açıklaması yer almaktadır. Dictionary.com'da information (2022) sözcüğü, birinci açıklamada belirli bir olgu veya durumla ilgili olarak iletilen veya alınan bilgi[13]; ikinci açıklamada çalışma, iletişim, araştırma, öğretim vb. yoluyla kazanılan bilgi[14]; gerçek veriler; üçüncü açıklamada bilgilendirme[15] eylemi veya gerçeği; dördüncü açıklamada ise, işlevi halka enformasyon sağlamak olan bir ofis, istasyon, hizmet veya çalışan olarak açıklanmıştır. Taber'e (1929: 270) göre information sözcüğü iletilen bilgi veya zekâ; hükümet adına açılan bir dava; bir celp veya emir çıkarmaya ikna etmek için bir sulh hâkimi önünde yapılan bir beyandır. Macmillian Dictionary'de information (2022) sözcüğü, birisi veya bir şey hakkında bilgi veya gerçekler ile enformasyon sağlamak şeklinde açıklanmıştır. Merriam-Webster information (2022) sözcüğünü, araştırma, çalışma veya eğitim ile elde edilen bilgi; bilgi veya istihbaratın iletilmesi veya alınması; bir kişiye karşı bilgilendirme[16] eylemi; büyük jüri tarafından sunulan bir iddianameden farklı

---

kullanılabileceği çıkarımını yapmak ya da bu iki sözcüğün farklarının kesin olarak ortaya konulmadığını anlamak mümkündür. Fakat bununla birlikte bu iki sözcüğün temelde farklı olgulara işaret ettiği de unutulmamalıdır.

[12] Ortaçağ İngilizce dili, İngiltere'de yaklaşık 1100 yılından 1500 yılına kadar konuşulan ve yazılan yerel dildir. Eski İngilizce dilinin soyundan gelir ve modern İngilizcenin atasıdır. Son dönem Ortaçağ İngilizcesi ise, yaklaşık 1400 yılından, yine yaklaşık 1500 yılına kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde, modern İngilizcede göründükleri gibi, temel çekim eklerinin çizgileri ilk kez kullanılmıştır (Middle English Language, 2022).

[13] Dictionary.com'da information (2022) sözcüğü tanımlanırken "knowledge communicated or received concerning a particular fact or circumstance" açıklaması yapılmış, "belirli bir olgu veya durumla ilgili iletilen veya alınan bilgi" şeklinde belirtilmiştir.

[14] Dictionary.com'da information (2022) için yapılan tanımda "knowledge gained through study, communication, research, instruction, etc.; factual data" açıklaması ile "enformasyonun çalışma, iletişim, araştırma, öğretim vb. yollarla kazanılan bilgi; gerçek veri" şeklinde açıklandığı görülmektedir.

[15] Sözlükte informing sözcüğü kullanılmıştır.

[16] Sözlükte informing sözcüğü ile belirtilmiştir.

olarak bir savcı tarafından yapılan resmi bir suçlama anlamlarında birbirinden farklı dört açıklama ile tanımlanmıştır. Ayrıca sözcüğün 14. yüzyılda araştırma, çalışma veya eğitim ile elde edilen bilgi anlamında kullanıldığı da belirtilmiştir. Collins de information (2022) sözcüğü için şu açıklamalar yapılmıştır: Enformasyon okuma, gözlem, kulaktan dolma vb. yollarla herhangi bir şekilde toplanan veriler için geçerlidir ve mutlak doğruluğu ifade etmez; bilgi, çalışma, gözlem vb. yollarla toplanan herhangi bir gerçekler bütünüdür ve bu gerçeklerden çıkarılan fikirler için geçerlidir ve bilinenin [insanın evren hakkındaki bilgisinin] anlaşılmasını ifade eder; öğrenme, özellikle dillerde, edebiyatta, felsefede vb. çalışma yoluyla edinilen bilgidir; âlimlik, çoğu insan kavrayışının ötesinde derin veya karmaşık öğrenme anlamına gelirken bilgelik, geniş bilgiye dayalı üstün yargı ve anlayış anlamına gelmektedir. Pearce-Moses (2005: 202) enformasyon teriminin 1. Bir veri, fikir, düşünce veya hatıra koleksiyonu; 2. Gürültüden farklı olarak bir sinyalin anlamlı kısmı; 3. Hukuk açısından ise büyük jüri olmaksızın savcı tarafından bir bireye karşı yapılan resmi cezai suçlamalar anlamlarına geldiğini; enformasyon ve verinin yakın eş anlamlı sözcükler olduğunu; veri, olguları veya fikirleri en atomize edilmiş biçimleriyle ifade ederken; enformasyonun ise, birden çok veri öğesinden oluşan daha karmaşık kavramlara atıfta bulunduğunu; sözcükler, sesler, görüntüler ve formüller dâhil olmak üzere birçok biçimde olabildiğini belirtmiştir. Yukarıda enformasyon teriminin sözlük açıklamalarında bilgi terimine vurgu yapılması, bu iki terimin anlamsal ve kavramsal açıdan ilişkili olduğunu göstermektedir.

Enformasyon terimi için değişik kaynaklarda farklı yazarlarca pek çok tanım ve açıklama yapılmıştır. Nitekim Pryterch'e (2005: 349) göre enformasyon, anlaşılabilir biçimde iletişim kurabilen bir veri topluluğudur. Bu, herhangi bir formattaki içerikten (kâğıt üzerinde yazılı veya basılı, elektronik veri tabanlarında saklanan, internetten toplanan vb.) bir kuruluşun çalışanının kişisel bilgisine kadar değişebilir. Özellikle enformasyon mühendisliği, enformasyon yönetimi ve enformasyon terimlerinin de gösterdiği gibi enformasyon, kütüphanecilik becerilerini kullanan birbiriyle ilişkili birçok faaliyeti kapsayan bir terimdir. İçerik Yönetimi, Enformasyon Yönetimi, Bilgi Yönetimi ve Arşivcilik bilim alanları da enformasyonun değerinin ve gücünün kapsamının görüldüğü alanlar arasında yer almaktadır. Gürdal (1991: 117) çalışmasında sunduğu tanımlardan yola çıkarak

enformasyonun "*bilginin organize edilmiş ve anlam yüklü olması; kullanıcı tarafından daha önce bilinmiyor olması ve tüm bu nitelikleri taşıyan bilginin mutlaka iletimi eylemi"* olduğu sonucuna vararak *"öyleyse enformasyon için 'anlaşılabilir organize bilginin iletimi' tanımını verebiliriz"* şeklinde ifade etmiştir. Gürdal, enformasyon ve bilgi terimleri arasındaki ilişkiye vurgu yaparak, bilginin düzenlendiğinde, anlamlı bir bütün haline getirildiğinde ve iletildiğinde enformasyona dönüştüğünü belirtmiştir.

Yukarıda yer alan tanımlama ve açıklamalardan, enformasyon teriminin somut olgulara işaret ettiği, aynı zamanda kişinin zihninde var olan bilginin de gerektiğinde sözlü ve yazılı bir şekilde açığa çıktığında enformasyona dönüştüğü anlaşılmaktadır. Alavi ve Leidner (2001: 109) bilgi ile enformasyonu etkili bir şekilde ayırt etmenin anahtarı, varsayılan bilgi ve enformasyonun içeriğinde, yapısında, doğruluğunda veya yararında bulunmaz. Aksine, bilgi bireylerin zihninde yer alan gerçekler, prosedürler, kavramlar, yorumlar, fikirler, gözlemler ve yargılarla ilgili kişiselleştirilmiş enformasyondur (bu enformasyon yeni, benzersiz, faydalı veya doğru olabilir ya da olmayabilir) ifadesinde bulunmuştur. Cawkell'a (2003: 244) göre enformasyon, 'enformasyon teknolojisi', 'enformasyon erişimi' veya 'enformasyon yönetimi' gibi ifadelerle temsil edilen, profesyonel ve teknik bağlamda uygulanan bir sözcüktür. Bu nedenle enformasyon, genel anlamda dijital ve analog sistemlerde, tüm medya ve formatlarda gerçekleri, olayları ve kavramları temsil etmenin tüm farklı yollarını kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. Ataman (1995: 34) enformasyon için *"kayıtlı veri, bilgi de denir"* biçiminde kısa bir tanım vermiştir. Önal da (1993: 338) enformasyonu, *"herhangi bir zihinsel form dâhilinde hazırlanan verinin zihinsel olarak algılanmasıdır. Bu durum bilgi edinme sürecine imkân tanır"* şeklinde açıklamıştır. Karakaş, Rukancı ve Anameriç (2009: 20) enformasyon terimini *"1. Kâğıt ya da diğer kayıt ortamlarına kaydedilmiş, anlaşılır ve erişebilme olanağına sahip veri ve bilgiler topluluğu, 2. Alıcıda şüpheyi indirgemeyen ve onun üzerinde etki bırakan bilginin uygun bir kanal aracılığıyla iletimi eylemi, 3. Verilerin karar alma sürecine destek sunacak şekilde anlamlı bir biçimde bir araya getirilmek üzere analiz edilerek işlenmesiyle ulaşılan sonuçlardır*" şeklinde açıklamışlardır. Cawkell'e (2003: 244) göre enformasyon, bir forma anlamlı olarak işlenen verilerdir. Bu açıdan bakıldığında enformasyon, iletişim ve kullanım becerisine sahip, anlaşılır ve

anlamlı bir biçimde bir araya gelen bir veri topluluğudur; özü, ham olgulara bir anlam yüklenmiş olmasıdır. Bu nedenle, iki terim biraz farklı bağlamlarda kullanılma eğiliminde olsa da, enformasyon ve bilgi arasındaki kavramsal ayrım bu nedenle oldukça belirsizdir. McCreadie ve Rice (1999: 46-49) çalışmalarında son elli yılda önerilen enformasyon kavramlarını gözden geçirerek bu kavrama yönelik bir özet ortaya koymuşlardır, bunlar;

- **Bilginin bir temsili olarak enformasyon**: Enformasyon depolanmış bilgidir. Geleneksel olarak depolama ortamı kitaplar olmuştur, ancak elektronik ortam giderek daha da önemli hale gelmektedir. Belgeler, kitaplar, süreli yayınlar, bazı görsel ve işitsel temsiller/simgeler, alıntılar ve özler bu ortamı niteler.

- **Ortamda veri olarak enformasyon**: Enformasyon, bir dizi çevresel uyaran ve fenomenden elde edilebilir; hepsi bir mesajı iletmek için tasarlanmamıştır, ancak uygun şekilde yorumlandığında bilgilendirici[17] olabilir. Nesneler, eserler, sesler, kokular, görsel ve dokunsal olaylar, etkinlikler ve doğa olayları bu enformasyonu tanımlar.

- **İletişim sürecinin bir parçası olarak enformasyon**: Anlamlar, sözcüklerden veya verilerden ziyade insanlardadır. Enformasyonun işlenmesinde ve yorumlanmasında zamanlama ve sosyal etkenler önemli bir rol oynamaktadır. Dünyayı anlamlandırmak için zaman ve mekân içinde hareket eden insan davranışları bu enformasyonu tanımlar.

- **Bir kaynak veya emtia (mal) olarak enformasyon**: Enformasyon, göndericiden alıcıya bir mesajla iletilir. Alıcı, mesajı gönderenin amaçladığı şekilde yorumlar. Enformasyon yayıldığında veya değiş tokuş edildiğinde katma değeri olabilir. Bir mesaj, bir emtia, üretilebilen, satın alınabilen, kopyalanabilen, dağıtılabilen, satılabilen, ticareti yapılabilen, manipüle edilebilen ve kontrol edilebilen şeyler bu enformasyonu temsil eder.

Enformasyon, anlamı olan veridir. Veriler tek başına anlam taşımazlar. Veriler ham gerçeklerden oluşur. Veriler, ilişkilendirildiğinde, gruplandırıldığında ve yorumlandığında anlam kazanarak enformasyona dönüşür. Bu bağlamda enformasyon genellikle işlenmiş verilerin sonucudur. Veriler işlenerek enformasyona dönüştürüldüğünde bu enformasyon yorumlanabilir hale gelir ve anlam kazanır. Başka bir deyişle, veriler anlamlı

[17] Kaynakta informative sözcüğü kullanılmıştır.

formda ve içerikte enformasyona dönüşür. Enformasyon, gerçekler, kavramlar ve olgularla ilgilidir. Davenport ve Prusak (2000) enformasyon kavramını bir belge veya sesli ya da görünür bir mesaj olarak tanımlayarak devamında şu bilgileri vermektedir: Herhangi bir mesajda olduğu gibi enformasyonun bir göndericisi ve bir alıcısı vardır. Enformasyon, alıcının bir şeyi algılama biçimini değiştirerek, onun yargısı ve davranışı üzerinde bir etkiye sahiptir. Enformasyon bilgilendirmelidir; enformasyon fark yaratan verilerdir. Inform (bildirmek) sözcüğü aslında 'şekil vermek' anlamına gelir ve enformasyon, onu alan kişiyi şekillendirmek, bakış açısında veya içgörüsünde bir fark yaratmak içindir. O halde, aldığı mesajın gerçekten enformasyon olup olmadığına, yani onu gerçekten enforme edip etmediğine gönderici değil, alıcı karar verir. Birbiriyle bağlantılı olmayan başıboş konuşmalarla dolu bir not, yazar tarafından 'enformasyon' olarak kabul edilebilir, fakat bu not alıcı tarafından gürültü olarak değerlendirilebilir.

Dünyada meydana gelen olaylar bilgide fark yaratmakta ve fark, kendisini olayın bir işareti veya simgesi olarak gösterebilmektedir. Enformasyon, en genel anlamıyla bir simge, işaret veya mesaj ile olaylar arasındaki ilişkidir. Enformasyon önünde sonunda fiziksel farklılıklarda kendini gösterir. İnsanlar enformasyona, görme, ses, tat, dokunma ve koku gibi duyular yoluyla erişebilir (Mingers ve Standing, 2018: 87). Enformasyon ve bilgi kavramları, birçok farklı anlama sahip olabilen anlaşılabilmesi zor kavramlardır. Bu kavramlar sadece akademik konularda değil, mesleki uygulama üzerinde de gerçek bir etkiye sahiptir. Örneğin birinin 'bilgi'den ne anladığını ve bunun 'enformasyon' ile ilişkisinin ne olduğunu ortaya koymak, bu kavramların pratikte nasıl ilerleyeceklerini belirleyecektir (Bawden ve Robinson, 2012: 64). Enformasyon, harekete geçen bilgidir. Enformasyon kavramı, fiziksel sinyali ve bilgiyi içeriksel olarak birleştirir. Bilginin aksine enformasyon, gerçeğe uygun bir iddiaya sahip değildir (Stock ve Stock, 2013: 837). Enformasyon öğrenilen bir şeyin, gerçeklerin veya bir mesajın içeriğinin bir ölçüsüdür. Enformasyonun bir ürün, meta, kaynak veya süreç olup olmadığı tartışılabilir. Enformasyon mantıklı bir açıklamanın, görüşün, gerçeğin, kavramın ve düşüncenin bir birleşimi olabilir. Enformasyon özümsendiğinde, ilişkilendirildiğinde ve anlaşıldığında bilgi haline geldiği için, bu kavramla yakından ilişkilidir (Keenan ve Johnston, 2000: 133). Enformasyonun güncellik, tamlık, anlaşılabilirlik ve uygunluk gibi özellikleri

vardır, ancak varsayılan enformasyon aslında yanlışsa, bunların hiçbiri önemli değildir. Mevcut enformasyon, bireyin ön bilgisine bağlıdır. Birey kodu veya dili bilmiyorsa, o birey için enformasyon hiçbir anlam ifade etmez (Mingers ve Standing, 2018: 87). Enformasyonun bireyin zihninde doğru biçimde yorumlanması ve anlamlandırılması, bireyce kavram ya da olguların anlaşılmasını sağlayacaktır. Davenport ve Prusak'a (2000) göre verilerin aksine, enformasyonun anlamı vardır. Alıcıyı potansiyel olarak biçimlendirmekle kalmaz, aynı zamanda bir şekli vardır ve bir amaca göre düzenlenir. Veri, yaratıcısı anlam eklediğinde ve çeşitli yollarla değer kattığında enformasyona dönüşür.

Bu tanımlar ve açıklamalar değerlendirildiğinde, enformasyonun somut olgulara işaret eden; kendisini sembollerle, işaretlerle, seslerle, yazılarla, rakamlarla, grafiklerle, şekillerle vb. gösteren, sözlü veya gerektiğinde basılı ya da elektronik enformasyon kayıt araçlarına aktarılarak mesaj şeklinde iletilen anlamlı olgular ve/veya kavramlar olduğu söylenebilir. Bununla birlikte verinin anlamlı hale gelerek enformasyonu oluşturduğunu, enformasyonun da bilginin temel kaynağı olduğunu, bu bağlamda insan zihninde işlenerek ve yorumlanarak kişisel hale gelen ve soyut nitelik taşıyan bilgiye dönüştüğünü söylemek mümkündür.

3.BİLGİ TERİMİ

Kütüphane ve Enformasyon Bilimi'nde öne çıkan ve çok kullanılan terimlerin başında enformasyon terimi ile birlikte 'bilgi' terimi gelmektedir. Bilgi, anlam genişliği ve kullanılabilir alan çokluğu nedeniyle pek çok disiplinde kendine yer edinmiş bir terimdir. Yeni bir terim olmamasına karşın, özellikle günümüzde gelişmenin ve ilerlemenin temelinde belirgin şekilde yer alması nedeniyle, uygulamaya ve teoriye dayalı çeşitli alanlarda yönlendirici ve belirleyici bir kavram ve/veya terim olarak kendisini göstermiştir. Dolayısıyla bilgi, ekonomik büyümenin temel kaynağı ve özellikle de artan küreselleşmeyle birlikte kullanılabilecek değerli bir varlık olarak günümüzde ülkeler, kurumlar ve bireyler için çok önemli bir girdi konumuna ulaşmıştır. Hatta ekonomistler bilgiyi günümüzün en önemli üretim unsurlarından biri olarak kabul etmektedir. Öyle ki bilginin, entelektüel bir zenginlik ile toplumsal refahın ve gelişmenin kaynağı olduğunun uygulamalarla farkına varılmasından beri, çağa ve o çağın toplumuna adını vermiştir. Bu açıdan bilgi

çağı ve bilgi toplumu şeklinde ifade edilen yeni çağın ve yeni toplumun ortaya çıkışının kaynağını, bilgi ve temeli bilgiye dayalı teoriler ve uygulamalar oluşturmaktadır. Bawden ve Robinson'a (2012: 74) göre bilgi kavramı yüzyıllardır filozoflar tarafından epistemolojinin konusu olarak incelenmiştir. Bu bağlamda genel görüş, bunun 'haklı ve doğru inanç' olarak anlaşılması gerektiğidir; yani bir şeyin bilgi sayılabilmesi için ona birinin akılcı nedenlerle inanmış ve doğru olması gerekir.

Güncel Türkçe Sözlük'te bilgi (2022) altı farklı anlamda açıklanmıştır bunlar; *"1. İnsan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü, bili, malumat 2. Öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek, malumat, vukuf, 3. İnsan zekâsının çalışması sonucu ortaya çıkan düşünce ürünü, malumat, vukuf, 4. Genel olarak ve ilk sezi durumunda zihnin kavradığı temel düşünceler (felsefe) 5. Bilim, 6. Kurallardan yararlanarak kişinin veriye yönelttiği anlam (bilişim)"*. Donald (1874: 283) knowledge sözcüğünü, bilme durumu, kesin inanç, bilinen şey, enformasyon, eğitim, aydınlanma, öğrenme ve pratik beceri şeklinde birbirleriyle ilişkili pek çok kavramla izah etmiştir. Bu açıklamada bilgi teriminin tanımlanmasında enformasyon teriminin kullanılması, bu iki terimin anlamsal ve kavramsal açıdan ilişkili ve her iki terimin birbirinin tamamlayıcısı olduğunu göstermektedir. Buna karşın terimlerin etimolojik kökenlerine ve kullanımlarına bakıldığında farklı olgulara işaret ettikleri ve birbirleriyle ilişkili, fakat farklı anlamlar taşıdıkları görülmektedir.

Online Etymology Dictionary'de knowledge (2022) sözcüğünün İngilizce *know* fiilinden geldiği belirtilmiştir. *Knowledge* sözcüğü 14. yüzyılın sonlarından itibaren 'bilme, anlama kapasitesi; aşinalık' olarak; ayrıca 'gerçeği veya durumu bilme, bir gerçeğin farkındalığı'; yine 'haber, duyuru, bilgi; öğrenme; organize edilmiş gerçekler veya öğretiler bütünü anlamlarında kullanılmıştır. Hornby (1999: 655) know fiilini, deneyim, öğrenme veya kendisine enformasyon verilmesi sonucu kişinin zihninde bir şeye sahip olması şeklinde tanımlamaktadır. Taber (1929: 292) know fiilini akılla algılamak; açıkça anlamak; bir şeyin bilgisine sahip olmak; ayırmak; enforme edilmek; bilgi sözcüğünü ise, bir gerçeğin veya durumun net algısı, bilgelik, uygulamadan gelen beceri biçiminde açıklamıştır. Hornby'e (1999: 656) göre knowledge 1. Bir kişinin deneyim veya eğitim yoluyla edindiği gerçekler, enformasyon, anlayış ve beceriler, 2. Belirli bir alanda insanlar

tarafından paylaşılan organize edilmiş bir bilgi bütünü, 3. Bir gerçek veya durumun farkındalığı anlamları taşımaktadır. Bilgi teriminin tanımlanmasında enformasyon teriminin kullanılması bu iki terimin anlamsal ve kavramsal bağlamda ilişki içinde olduğunun açık bir göstergesidir. Çelik'e (2004: 23) göre bilgi, insanın dış dünyadan görme, işitme, dokunma, tat ve koku alma yoluyla elde ettiği duyusal ve duygusal algılarının, beynin zihin denilen kısmında işleme tabi tutulması sonucu, nesne ya da fiil şeklinden soyutlanarak zihinde aksi ile bir ilişki kurması ya da bilinmeyen yerlerden getirilerek eskisinin yerini yenisinin almasıyla oluşan ve akıl yürütme denilen zihinsel işlem sonucunda beynin akıl denen kısmında şekillenen ve orada bulunan soyut oluşum, olgu ve üründür.

Oxford Learner's Dictionary'de knowledge (2022) sözcüğü 1. Eğitim veya deneyim yoluyla kazanılan enformasyon, anlayış ve beceriler; 2. Belirli bir gerçek veya durum hakkında bilgi sahibi olma durumu; 3. (Başka bir isimden önce kullanıldığında) mal üretmekten çok sanayide kullanılacak ve tedarik edilecek bir kaynak olarak görülen enformasyon olarak açıklanmıştır. Cambridge Dictionary'de knowledge (2022) sözcüğü enformasyon ve malumat biçiminde açıklanmıştır. Macmillian Dictionary'de knowledge (2022), 1. Birinin belirli bir konu hakkında bildiği tüm gerçekler, 2. Farklı şeyler veya genel olarak yaşam hakkında bilinen tüm gerçekler, 3. Birinin bir şey hakkında, özellikle de kötü bir şey hakkında bilgi sahibi olması şeklinde açıklanmıştır. Merriam-Webster Dictionary'de knowledge (2022) sözcüğü bilginin temel anlamı bağlamında, 1. Deneyim veya eğitimden edinilen enformasyon, anlayış veya beceri, 2. Bir şeyin farkındalığı, bir şeyin farkında olma durumu; bilginin tam tanımı bağlamında ise 1. Deneyim veya işbirliği yoluyla kazanılan aşinalık ile bir şeyi bilme gerçeği veya durumu 2. Bir bilim, sanat veya teknikle tanışma veya anlama 3. Bir şeyin farkında olma gerçeği veya durumu 4. Birinin enformasyon veya anlayış aralığı 5. Akıl yürütme yoluyla ulaşılan gerçek veya gerçeği kavrama durumu veya koşulu 6. Enformasyon sahibi olma veya öğrenilmiş olma durumu veya gerçeği 7. Bilinenlerin toplamı, insanlık tarafından elde edilen hakikat, enformasyon ve ilkeler bütünü şeklinde kapsamlı bir biçimde açıklanmıştır. Collins Dictionary'de knowledge (2022) sözcüğü 1. Bir kişinin veya tüm insanların sahip olduğu bir konu hakkında enformasyon ve anlayış 2. Bir kişi veya bir grup insan tarafından bilinen gerçekler, duygular veya deneyimler 3. Bilme

durumu 4. Deneyim veya öğrenme yoluyla kazanılan farkındalık, bilinç veya aşinalık 5. Bilgelik veya enforme edilmiş öğrenme 6. Bir konu hakkında özel bilgi şeklinde açıklanmıştır. Karakaş, Rukancı ve Anameriç (2009: 10) bilgi kavramını *"1. Herhangi bir şeyi, bir kişiyi veya bir olayı deneyim ve gözlemler sonucu öğrenmek ve özümsemek 2. Bilinen konular ve gerçeklerin bütünü*" olarak açıklamışlardır. Ataman (1995: 14) Arşivcilik Terimleri Sözlüğü başlıklı çalışmasında bilgi terimi için açıklama yapmayarak, bu terim için "Bilgi bkz. Enformasyon" şeklinde yönlendirmede bulunmuş, bu iki terimin aynı anlamlara sahip terimler olduğunu göstermiştir. Davenport ve Prusak'a (2000) göre çoğu insan, bilginin, veri veya enformasyondan daha geniş, derin ve zengin bir kavram olduğuna dair sezgisel bir duyguya sahiptir. İnsanlar 'bilgili bir birey'den bahseder ve bilgili birey bir konuyu tam, bilgilenmiş[18] ve güvenilir bir şekilde kavrayan, hem eğitimli hem de zeki biri anlamına gelir. Bilgili bireyler veya gruplar tarafından üretilmiş olsalar bile, 'bilgili' hatta 'bilgi dolu' bir not, el kitabı veya veritabanından bahsedilmesi pek olası değildir. Husain ve Nazim'a (2013: 265) göre bilgi, bir bireyin etkili eylemde bulunma kapasitesini artıran, gerekçelendirilmiş kişisel inanç olarak tanımlanır. Bir kurumdaki bilgi, açık veya örtük bilgi olarak ayırt edilebilir. Açık bilgi, sözcükler veya sayılarla ifade edilebilen ve elektronik kayıtlar olarak veri tabanlarında belgelenebilen veya saklanabilen resmi ve sistematik bilgi olarak tanımlanır[19]. Örnekler arasında bir telefon rehberi, kullanım kılavuzu veya araştırma bulgularının bir raporu yer alabilir. Örtük bilgi ise, ifade edilmesi veya yazılması zor olan öznel ve deneyime dayalı bilgidir. Tartışma, hikayeler ve kişisel etkileşimler yoluyla insanlar arasında paylaşılabilir. Bu bilgi becerileri, deneyimleri, içgörüyü, sezgiyi ve yargıyı içerir. Çelik (2004: 21) de bilgi, zihinde meydana gelen ürünlerin yine zihinde depolandığı eylemdir şeklinde açıklayarak, bilgi açığa çıkarak herhangi bir kayıt ortamına kaydedilirse veya insan bilgisinin ürünü biçiminde ortaya çıkarak eylem halini alırsa, o halde heykeli, resmi, haritayı ya da tiyatroyu da bilgi saymamız gerekir açıklaması yapmaktadır. Çelik, bilginin soyuttan somut hale geçişinin de bilgi olduğunu varsaymış, somut hale gelerek enformasyona dönüşen bu kavramın bilgi olduğunu savunmuştur. Nitekim

[18] Kaynakta informed sözcüğü kullanılmıştır.

[19] Burada açık bilgi olarak ifade edilen kavram, bilginin enformasyona dönüşmüş halidir. Bilgi açığa çıktığında soyut halden somut hale evrilmekte ve enformasyona dönüşmektedir.

bilgi insan zihninde yer alan soyut bir kavramdır ve açığa çıktığında enformasyona dönüşmektedir. Külcü (2001: 5) *"bir verinin ya da enformasyonun bilgiye dönüşmesi, verici ile alıcının aynı kanalda buluşması ve iletinin anlaşılabilir formda olmasının yanı sıra, kullanım değeri taşıyan anlamlı veriler içermesine bağlıdır"* açıklamasında bulunmaktadır. Uçak (2000: 151), bilgi terimini, *"çeşitli kaynaklardan farklı kanallarla belirli bir amaç için elde edilen, özümsenen ve daha önce var olan bilgide değişiklik yaratarak, bir etkinlik için kullanılabilen ve başkalarına iletilebilmek üzere farklı ortamlara kaydedilebilen bir olgudur"* şeklinde açıklamıştır. Bilgi, yazılı ve sözlü olarak açık hale geldiğinde ve basılı ve elektronik ortamlara kaydedildiğinde enformasyona dönüşmektedir. Kuşkusuz bu iki terim birbirleriyle doğrudan ilintilidir, fakat taşıdıkları anlamlar ve vurguladıkları olgular nispeten farklıdır. Bu ayrımın açıkca belirtilmesi söz konusu terimlerin hem anlaşılmasını hem de doğru kullanımını sağlayacaktır.

4. ENFORMASYON VE BİLGİ TERİMLERİNİN ANLAM VE KAVRAM İLİŞKİSİ

Bilgi terimi Türkçede enformasyon terimi ile eş anlamlı kullanılmaktadır. Bilgi düşünceleri ve durumları gösteren belgeleri ve verileri içermektedir. Bu belgeler ve veriler bir kişiden diğer bir kişi ya da kişilere aktarılabilir. Araştırmalar sonucu elde edilen tüm bilgiler, veriler, sayılar, formüller, çizgiler, imge ve görüntüler enformasyon anlamına gelen bilgi sözcüğü ile ifade edilmektedir (Alakuş, 1991: 5). Çapar (1997: 16) bilginin iki ayrı tanımını vererek ilkinin *"Kâğıt veya başka bir ortam üzerinde anlaşılabilir ve iletilebilir bir biçimde yer alan veriler topluluğu"; ikincisinin ise "zihnin herhangi bir biçimde, resmi veya gayri resmi olarak iletilen, kaydedilen, yayılan ve/veya yayımlanan bütün fikirleri, gerçek ve hayal ürünleri"* olduğunu belirtmiştir. Çapar'ın sunduğu ilk tanım enformasyon terimine işaret etmektedir. Buna karşın ikinci tanım ise bilgi terimini açıklamaktadır. Atılgan, Subaşıoğlu ve Gürdal'a (2002: 1-2) göre bilgi sözcüğü iki anlamda kullanılır. Birinci anlamı, "*Bir konuyla ilgili bilgi ve düşünce sahibi olmak, konuyu anlamaktır. Herhangi bir şeyi, bir kişiyi veya bir olayı, deneyim ve gözlemler sonucu öğrenmek ve özümsemek anlamına gelir. Bilinen konular ve gerçekler bütünü, bu anlamdaki bilgi sözcüğü ile ifade edilir. Bilgi sözcüğünün ikinci anlamı ise dilimizdeki 'enformasyon'*

sözcüğü ile eş anlamda kullanılır. Bu anlamda bilgi, düşünceleri veya durumları gösteren belgeler ve verilerdir. Bu belge ve verilerin bir kişiden diğerine bilgilendirmek amacıyla aktarılması ve kullanılması demektir". Verilen bu tanımda, bilgi ve enformasyon teriminin Türkçede birbirlerinin yerine kullanıldığına vurgu yapılmıştır. O'Grady (2012: 951) bilgi, tanımı yeni açıklamalarla gelişen anlaşılması zor bir kavramdır. Filozoflardan eğitimcilere ve enformasyon bilimi uzmanlarına kadar birçok kişi tarafından tartışılmaktadır. Genellikle yapılan yanlışlıkla enformasyon ile değiştirilebilir olduğunun düşünülmesidir. Enformasyon, mesajların hareketidir; bilgi ise bu süreç tarafından işbirlikçi olarak yaratılır, bağlama bağımlıdır ve kullanıcılar tarafından inşa edilir şeklinde belirtmiştir.

Türkçe literatürde enformasyon ve bilgi terimleri çoğunlukla aynı anlamda ve bilgi terimi ile ifade edilmektedir. Bu yaklaşımın temel nedeni, özellikle Türkçe literatürde enformasyon teriminin, bilgi teriminin anlamı ile bağdaştırılarak daha popüler olan bu terim altında kullanılmasıdır. Hâlbuki bu iki terim hem etimolojik, hem de nispeten anlam olarak farklı terimlerdir. Bununla birlikte çok ilişkili terimler olmakla birlikte, anlam yönünden birbirini destekleyen terimler olarak da değerlendirilebilir. Bu bakımdan aralarında belli belirsiz bir hiyerarşik ilişki de söz konusudur. Bu niteliklerinden ötürü bu iki terim çoğunlukla birbirinin yerine kullanılmaktadır. Uçak (2010: 720) "information" ve "knowledge" anlamındaki bilgi terimlerinin birbirinden soyutlanarak açıklanmasının ve kullanımının mümkün olmadığı, bu nedenle bu terimlerin iç içe girmiş terimler olarak kabul edilmesi gerektiğinden bahsederek, yapılan tüm tanımların bilgiyi bütünüyle açıklamaktan uzak olacağını bilerek, tanımlamaktan çok bilginin ne olduğunu anlamaya çalışmak ve var olan çeşitliliği çalışmalarda dikkate almak daha yerinde olacaktır ifadesinde bulunmuştur. Davenport ve Prusak (2000) bilgi, yeni deneyimleri ve bilgileri değerlendirmek ve birleştirmek için bir çerçeve sağlayan deneyim, değerler, bağlamsal bilgiler ve uzman içgörülerinin akışkan bir karışımıdır. Bilgi, bilenlerin zihinlerinde ortaya çıkar ve uygulanır. Kurumlarda, genellikle yalnızca belgelerde veya depolarda değil, aynı zamanda iş rutinlerinde, süreçlerde, uygulamalarda ve normlarda da yerleşik hale gelir. Bu tanımın ortaya koyduğu şey, bilginin düzgün veya basit olmadığıdır. Bilgi, çeşitli bileşenlerin bir karışımıdır; biçimsel olarak yapılandırılmış olduğu kadar akıcı

ve sezgiseldir. Bu nedenle sözcüklerle veya mantıksal terimlerle tamamen anlaşılması zordur. Bilgi, insan karmaşıklığının ve öngörülemezliğinin bir parçası olarak insanların zihninde mevcuttur. Varlıkları geleneksel olarak tanımlanabilir. Somut olarak düşünülmesine karşın, bilgi varlıklarını belirlemek çok daha zordur açıklamasında bulunmuştur.

Bilgi terimi daha çok insan zihninde yer alan soyut olgulara ve/veya kavramlara vurgu yapar. Bilgi, seslerle, harflerle, sayılarla, sembollerle, grafiklerle, şekillerle vb. uygulamalarda kendisini gösterdiğinde ya da bu doğrultuda somut dönüşüm geçirdiğinde enformasyona evrilmektedir. Öğrenme ve uygulama yoluyla enformasyon kaynaklarından elde edilen kavramlar ve olgular, insan zihninde kişiselleştirilmiş bilgiye dönüşmektedir. Bu bağlamda enformasyonun kaynağı bilgi olduğu gibi, bilginin kaynağı da enformasyondur. Çift yönlü bu anlamsal ve kavramsal ilişki, bu iki terimin çoğu zaman Türkçe literatürde eşdeğer terimler olarak kullanılmasına neden olmaktadır. Pearce-Moses'e (2005: 202) göre enformasyon, veri gibi, içerik olarak yer aldığı herhangi bir ortamdan bağımsızdır. Enformasyon, bir ortama kaydedilinceye kadar soyuttur. Kaydedilen enformasyon, veritabanlarında, elektronik tablolarda, belgelerde, ses kayıtlarında veya hareketli görüntülerde yer alabilir. Bir belgede veya başka bir biçimde yer aldığında bile, enformasyon ortamdan ayrı kalır. Bu açıklamadan enformasyonun kayıtlı ve somut hale gelmeden önce soyut özellik taşıyan bilgi olduğu anlaşılmaktadır. Bernstein'e (2014: 259-260) göre bilgi, enformasyonun aksine zihinsel bir olgudur ve enformasyona indirgenemez. Bilginin ve enformasyonun farklı kavramsal bağlantıları vardır. Enformasyon iletişim, mesajlar, doğruluk ve mesaj iletim araçlarıyla ilgiliyken, bilgi kavramlar, olgular, fikirler, gerçekler ve kesinlik ile ilgilidir ("Kesinlik" ve "doğruluk" anlamlarının benzer olduğuna, ancak aynı olmadığına dikkat edilmeli, çünkü birincisi mutlak, ikincisi ise olasılıklıdır). Wiig'e (2000: 26) göre enformasyon, belirli bir durumu, koşulu, zorluğu veya fırsatı karakterize etmek için düzenlenen gerçeklerden ve diğer verilerden oluşur. Bilgi ise gerçekler ve inançlar, bakış açıları ve kavramlar, yargılar ve beklentiler, metodolojiler ve teknik bilgi olarak insanlar veya kurumlar tarafından edinilir. Bilgi, enformasyonu almak, tanımak ve tanımlamak için kullanıldığı gibi, analiz etmek, yorumlamak, değerlendirmek, sentezlemek, ve karar vermek, uyarlamak, planlamak, uygulamak ve izlemek için de kullanılır. Bilgiye dayalı anlayış, belirli bir

durumun ne anlama geldiğini ve bununla nasıl başa çıkılacağını belirlemek için kullanılır. Bu tanımı takiben, enformasyon ve temel bilgiler kodlanabilir ve kişinin zihninin dışında var olabilir. Bununla birlikte, zihindeki açığa çıkmayan örtük bilgi öncelikle insan temelli olduğu için kodlanması zor olabilir.

Bilgi, tartışılması kolay bir terim değildir. Bilginin ne olduğunu anlamak için, veri ve enformasyon ile nasıl bir ilişki içinde olduğunun bilinmesi önemlidir. Genel olarak, geçmiş literatür veri, enformasyon ve bilgi terimleri arasındaki ayrımları ortaya koymuştur. Veriler genellikle olaylarla ilgili bir dizi ayrık ve nesnel gerçek olarak tanımlanır. Enformasyon belirli bir nesne, olay veya süreçle ilgili bir veri koleksiyonu ve ilgili açıklamalar, yorumlar ve diğer metinsel materyallerdir. Öte yandan bilgi ise tanımlanması daha karmaşık bir terimdir (Pangil ve Nasurddin, 2013: 350). Thampi (2022) bilginin, bir çerçeve sunan veya yeni deneyimleri ve enformasyonu değerlendiren ve birleştiren değerler, bağlamsal enformasyon, deneyim ve uzman içgörülerinin akışkan bir karışımı olarak tanımlanabildiğini belirtmektedir.

Enformasyon veriden türetildiği gibi, bilgi de enformasyondan türetilir. Eğer enformasyon bilgiye dönüşecekse, dönüşümüne yönelik neredeyse tüm işi insanlar yapmalıdır. Bu bilgi yaratma faaliyetlerinin insanlar arasında gerçekleştiği açıktır. Kayıtlarda, işlemlerde, veri ve mesajlarda enformasyon bulunurken, bireylerden, bilen gruplardan veya bazen kurumsal rutinlerden bilgi edinilebilir. Bilgi kitaplar ve belgeler gibi yapılandırılmış medya ve konuşmalardan, çıraklık eğitimlerine kadar kişiden kişiye iletişim yoluyla sağlanır (Davenport ve Prusak, 2000). Birisi bir enformasyonu ezberlediğinde, bu kişinin az çok bilgi edindiği söylenebilir. Bilgi, kişiye verilen enformasyonu anlamanın ve bu enformasyonu sorunların nasıl çözüleceğine dair bilgi edinme için kullanmanın bir sonucu olarak başka bir biçimde üretilir. Bu nedenle bilgi şunlar olabilir; 1. Bir dizi gerçeği elde etme ve hatırlama, 2. Sorunların çözümü için enformasyonu kullanma. İlk tür genellikle açık bilgi olarak adlandırılır. Bu, başkalarına kolayca aktarılabilen bilgidir. Açık bilginin çoğu biçimi, belirli ortamlarda saklanabilir. Ansiklopedilerde ve kitaplarda yer alan bilgiler, açık bilginin iyi örnekleridir. İkinci türe ise örtük bilgi denir. Bu bilgi, başkasına aktarılması zor olan bilgi türüdür. Örneğin, Paris'in Fransa'nın başkenti olduğunun söylenmesi, bir

başkası tarafından yazılabilen, aktarılabilen ve anlaşılabilen açık bir bilgidir. Fakat bir yabancı dil konuşma, ekmek pişirme veya karmaşık makineleri kullanma becerisi ise her zaman açıkça bilinmeyen ve diğer insanlara aktarılması zor olan ek bilgi parçalarını (deneyim yoluyla kazanılanlar gibi) gerektirir (Topic support guide, 2015). Enformasyon ve veri, bağlam ve anlam sağlamak için işlendiğinde, düzenlendiğinde veya yapılandırıldığında oluşturulur. Enformasyon, işlenmiş ve anlamlandırılmış veridir. Bilgi ise, bilinen şeydir. Bilgi her bireye özgüdür. Bilgi yorumlanan ve ona anlam yüklenen merceği şekillendiren, geçmiş deneyim ve içgörünün birikimidir. Bilginin eylemle sonuçlanması için, bireyin bir karar verme ve uygulama yetkisine ve kapasitesine sahip olması gerekir. Etkiye yol açabilecek eyleme geçirilebilir enformasyon üretmek için, bilgi (ve yetki) gereklidir (What are data, 2022). Davenport ve Prusak'a (2000) göre bilgi, ilişkili olmasına karşın ne veridir ne de enformasyondur. Bu terimler arasındaki farklar genellikle ayırt edici bir ilişki konusudur. Veri ve enformasyonun anlamlarıyla bilgi daha iyi anlaşılabilmektedir. Verinin, enformasyonun ve bilginin ne olduğu, bu terimlerin nasıl farklı olduklarını ve ne anlama geldiklerini belirler. Veri, enformasyon ve bilginin birbirinin yerine geçebilecek terimler olmadığını vurgulamak önemlidir…Bu üç terimin ne oldukları ve birinden diğerine nasıl geçtiklerini anlama, başarılı bir bilgi çalışmasının yapılması için çok önemlidir. Bu nedenle, verinin enformasyona ve enformasyonun bilgiye dönüştürülmesinde yer alan unsurların karşılaştırılmasının yapılması bu terimleri anlamanın en iyi yoludur.

Bilgi terimi kuşkusuz enformasyon teriminden farklıdır. Nitekim bilgi, deneyim, bağlam, yorumlama, yansıtma, sezgi ve yaratıcılıkla birleştirilmiş enformasyondur (Karlsen ve Gottschalk, 2004: 4). Bilgi, enformasyona ve verilere kıyasla çok daha kapsamlı ve değerlidir. Bilgi, aslında ona sahip olan ve onu kullanan bireye bağlıdır ve kendisini birçok farklı şekilde gösterir (Pangil ve Nasurddin, 2013: 350). Hem verinin hem de enformasyonun yorumlanabilir olması için bilgi gereklidir, ancak aynı zamanda veri ve enformasyon, yeni bilginin oluşturulması için yararlı araçlardır. Bu süreçte insan zihninde bulunan yerleşik bilgi bir ön koşuldur ve yalnızca oynadıkları roller bakımından benzer olmakla kalmayıp, bazı çevrelerde aslında aynı şey olarak kabul edilen veri veya enformasyondan önemli ölçüde farklıdır (Stenmark, 2001). Bu bağlamda bilgi, şekillerin,

grafiklerin, seslerin, rakamların, resimlerin, sembollerin vb. gibi somut nitelik taşıyan kavramların insan zihninde soyut olgular, tanımlamalar ve kavramlar şeklinde yer almasıdır. Bilgi, genellikle kendisini somut uygulamalarda gösterir ve açığa çıktığında ise enformasyona dönüşür. Birey enformasyon edinimiyle bunları zihninde yorumlayarak ve işleyerek kendine uygun forma getirmekte ve bilgiye dönüştürmektedir. Bu, bireyin sahip olduğu, ona özgü örtük bilgidir. Bu bilgi, çeşitli kanallar ve araçlarla diğer bireylerle paylaşıldığında veya açığa çıktığında enformasyona dönüşmektedir.

SONUÇ

Pek çok alanda olduğu gibi Kütüphane ve Enformasyon Bilimi alanında da öne çıkan terimlerden olan enformasyon ve bilgi terimleri, anlam yönünden farklı olmalarına karşın çoğunlukla Türkçe literatürde birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Bunun nedeni, bu iki terimin kavramsal ve anlamsal hiyerarşisinin benzer olmasıdır. Bu bağlamda Türkçe literatürdeki yazımlarda muhtemelen bu benzerlik doğrultusunda çoğunlukla enformasyon yerine bilgi terimi tercih edilmektedir. Bu tercihin bir başka nedeni de, bilgi teriminin çok popüler olması ve elde edilmesinin, üretiminin ve kullanımının, gelişmenin ve ilerlemenin bir göstergesi olarak kabul edilmesi ve herkesçe yoğun şekilde kullanılmasıdır. Enformasyon ve bilgi terimleri İngilizce information ve knowledge sözcüklerinin karşılığıdır. Güncel Türkçe Sözlük'te her iki terim yer almakta ve farklı anlamlarla tanımlanmaktadır. Bu ayrıma karşın enformasyon teriminin içerdiği anlamları bilgi terimi ile ifade etme eğilimi Türkçe literatürde sıkça görülmektedir. Uçak'a (2010: 720) göre Kütüphane ve Enformasyon Bilimi'nde bilgi terimi tanımlanırken, "*diğer disiplinlerin yaptığı tanım ve tartışmaları dikkate almakta yarar vardır. Ayrıca, bilginin zihinsel bir kavram ve ürün olduğu, bireyden bağımsız düşünülemeyeceği, toplumsal olgulardan etkilenebileceği, bakılan pencereye göre farklı açılardan görülebileceği unutulmamalıdır".*

Enformasyon gibi bir terimin olağan kullanımı, açık bilimsel tanımlar ile sıradan kullanımın örtülü tanımları arasındaki çelişkili teorik görüşlerin ortaya çıkabilmesine neden olacağından, resmi tanımlardan başka anlamlar taşıyabilir. Bu eğilim nedeniyle, yalnızca farklı biçimsel tanımları karşılaştırmakla kalmamalı, aynı zamanda örneğin enformasyon arama, enformasyon sistemleri ve enformasyon hizmetleriyle ilgili olarak kullanıldığı

şekliyle enformasyon gibi bir sözcüğün anlamı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte, bir terimin nasıl kullanıldığına ilişkin çalışmalar, o terimin nasıl tanımlaması gerektiğine karar vermeye yardımcı olamaz. Dil ve terimler kullanıldığında, bir şeyi başarma niyetiyle bir tür eylem gerçekleştirilir. Kullanılan terimlerin farklı anlamları, başarmak istenilen şeyin başarılmasına yardımcı olacak az çok etkili araçlardır. Bu şekilde, Charles Sanders Peirce gibi pragmatik filozoflara göre, bir terimin anlamı sadece geçmiş tarafından değil, aynı zamanda gelecek tarafından da belirlenir (Capurro ve Hjørland, 2003: 346). Sözcüklerin ortaya çıkışları ile birlikte doğal gelişim süreçlerinde edindikleri anlamları göz ardı etmek doğru bir yaklaşım değildir. Kuşkusuz toplumsal, ekonomik, teknolojik ve siyasi gelişmeler yeni kavramları, terimleri ve sözcükleri ortaya çıkardığı gibi, mevcut kimi kavram, terim ve sözcüklerin anlamlarında da değişime neden olabilmektedir. Çünkü bir dildeki sözcükler o dille iletişim kuranlar için bir ihtiyaç olduğu gibi, doğru iletişimi sağlayacak anlamlar edinmeleri de bazen bir gerekliliktir. Fakat sözcüklerin asıllarına sadık kalmak ve geçmişten günümüze aktarılan manalarını korumak da önemlidir. Bununla birlikte sözcüklere ihtiyaçları karşılayacak anlamlar yüklemek ya da yeni sözcükler türetmek bazen bir zorunluluktur.

Kütüphane ve Enformasyon Bilimi, diğer bilimlerde olduğu gibi, kendine özgü pek çok terimi barındırmaktadır. Terimler özel anlamlar taşıdıkları için içerdikleri ya da sahip oldukları bu manalarla kullanmak, terimin doğru kullanımını sağlayacaktır. Bu bağlamda bilgi, uygulamalarla ve enformasyon kaynaklarıyla elde edilen ve insan zihninde işlenerek ve yorumlanarak anlamlı varlıklar haline dönüşen ve soyut olgulara vurgu yapan bir terimdir. Enformasyon ise bilgiye kaynaklık eden ve şekiller, grafikler, semboller, sesler, yazılar, rakamlar vb. gibi somut varlıklarda ve uygulamalarda kendisini gösteren bir terimdir. Söz konusu bu kaynaklardan elde edilen enformasyon, insan zihninde işlenerek ve yorumlanarak bilgiye dönüşmektedir. İnsan zihnindeki bilginin de yukarıda bahsedilen somut varlıklar aracılığıyla açığa çıkarılmasıyla bilgi enformasyona dönüşmektedir. Bu çift yönlü ilişkiyle söz konusu terimler birbirlerini desteklemektedir. Bu terimler arasındaki anlamsal ve kavramsal ilişkininin doğru biçimde belirlenmesiyle birlikte kavram ve anlam farklarının gözetilmesi, terimlerin doğru kullanımını sağlayacaktır. Gürdal'ın (1991: 118) ifadesiyle umuyoruz

ki çağa adını veren böylesine önemli kavramlar için, ülkemizdeki bu terim karmaşasına bir çözüm bulmak amacıyla, konu ile ilgili uzmanlar bir araya gelerek, terime uygun bir Türkçe karşılık bulunur ve böylece de kullanımda doğru anlatıma ve tek biçime kavuşulur. Bununla birlikte bilgi ve enformasyon terimlerinin Güncel Türkçe Sözlük'te yer alan terimler olduğunu ve yabancı kökenli bir terim olmasına karşın özellikle enformasyon teriminin Türkçenin ses bilgisine uygun şekilde uyarlandığını ve kullanılabileceğini dikkate almak da önemlidir.

KAYNAKÇA

Alakuş, M. (1991). *Bilgi toplumu*. Ankara: Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü.

Alavi, M. ve Leidner, D. E. (2001). Review: knowledge management and knowledge management systems: Conceptual foundations and research issues, *MIS Quarterly, 25* (1), 107-136.

Alkan, N. (2007). Tıp ve sağlık kuruluşlarında bilgi yönetimi. A. Yıldızeli ve H. B. Bahşisoğlu (Ed.). *Adile Günden Anısına Armağan: ÜNAK'03 Bildiriler, Bilgiye Erişimde Değişen Yollar ve II. Tıbbi Bilgi Yönetimi ve Teknolojileri Sempozyumu, 25-26 Eylül 2003* içinde (ss. 176-186). Ankara: ÜNAK.

Ataman, B. K. (1995). *Arşivcilik terimleri sözlüğü: Dictionary of archival terminology*. İstanbul: Librairie de Péra.

Atılgan, D., Subaşıoğlu, F. ve Gürdal, O. (2002). *Liseler için kütüphanecilik*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.

Bawden, D. ve Robinson, L. (2012). *Introduction to information science*. London: Facet Publising.

Bernstein, J. H. (2014). Disciplinary and transdisciplinary in the study of knowledge. *Informing Science: the International Journal of An Emerging Transdiscipline, 17*, 241-273.

Bilgi. (2022). *Güncel Türkçe sözlük* içinde. Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/

Black, A. (2006). Information history. *Annual Review of Information Science and Technology, 40* (1), 441-473.

Capurro, R. ve Hjørland, B. (2003). The concept of information, *Annual Review of Information Science and Technology, 7* (1), 343-411.

Cawkell, T. (2003). Information. J. Feather ve P. Sturges, P. (Ed.) *International Encylopedia of Information and Library Science* içinde (ss. 244-252). New York: Taylor and Francis.

Donald, J. (Ed.). (1874). *Chambers's etymological dictionary of the english language*. Edinburg: W. and R. Chambers. Chemocommunication. (2022). *Wiktionary the free dictionary* içinde. Erişim adresi: https://en.wiktionary.org/wiki/chemocommunication#English

Çapar, B. (1997). Bilgi politikası. *IFLA 1995'e Doğru Türk Kütüphaneciliği*

Sempozyumu ve I. Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Konferansı Bildirileri içinde (ss. 16-20), Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

Çelik, M. (2004). *Bilgi ve hikmet: Enformasyon toplumunun belleği.* İstanbul: Kaktüs Yayınları.

Davenport, T. H. ve Prusak, L. (2000). *Working knowledge how organizations manage what they know*. Erişim adresi: https://ubiquity.acm.org /article.cfm?id=348775&doi=10.1145%252F347634.348775

Dil. (2022). *Güncel Türkçe sözlük* içinde. Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/

Dil Nedir? (2022). Erişim adresi: https://turk101.cankaya.edu.tr/ uploads/files/Dil.pdf

Enformasyon. (2022). *Güncel Türkçe sözlük* içinde. Erişim adresi. https://sozluk.gov.tr/

Fischer, S. R. (2001). *A history of language.* London: Reaktion Books Ltd.

Gürdal, O. (1991). Enformasyon: terminolojik yaklaşım. *Türk Kütüphaneciliği, 5* (3), 116-121.

Prytherch, R. (Ed.). (2005). *Harrod's librarians' glossary and reference books*. Hampshire: Ashgate Publishing.

History of Language. (2022). Erişim adresi: http://www.historyworld. net/wrldhis/plaintexthistories.asp?historyid=ab13

Hornby, A. S. (1999). *Oxford advanced learner's dictionary*. J. Crowther (Ed.). England: Oxford University Press.

Husain, S. ve Nazim, M. (2013). Concepts of knowledge management among library & information science professionals. *International Journal of Information Dissemination and Technology, 3* (4), 264-269.

Inform. (2022). *Cambridge dictionary* içinde. Erişim adresi: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-turkish/inform

Inform. (2022). *Dictionary.com* içinde. Erişim adresi: https://www.dictionary. com/browse/inform

Inform. (2022). *Macmillian dictonary* içinde. Erişim adresi: https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/inform

Inform. (2022). *Merriam-Webster* içinde. Erişim adresi: https://www.merriam-webster.com/dictionary/inform

Inform. (2022). *Oxford learner's dictionaries* içinde. Erişim adresi: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/inform ?q=inform

Information. (2022). *Oxford learner's dictionaries* içinde. Erişim adresi: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/information?q=information

Information. (2022). *Cambridge dictionary* içinde. Erişim adresi: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/englishturkish/information

Information. (2022). *Macmillian dictonary* içinde. Erişim adresi: https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/information

Information. (2022). *Merriam-Webster* içinde. Erişim adresi: https://www.merriam-webster.com/dictionary/information

Information. (2022). *Collins dictionary* içinde. Erişim adresi: https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/information

Information. (2022). *Dictionary.com* içinde. Erişim adresi: https://www.dictionary.com/browse/information

Information. (2022). *Online etymology dictionary* içinde. Erişim adresi: https://www.etymonline.com/word/information#etymonline_v_6460

Informer. (2022). *Online etymology dictionary* içinde. Erişim adresi: https://www.etymonline.com/search?q=inform

İnam, A. (2002). Bilgi toplumu ve Türkiye. *37. Kütüphane Haftası Bildirileri 26 Mart-01 Nisan 2001* içinde (ss. 204-209). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

Karakaş, S., Rukancı, F. ve Anameriç, H. (2009). *Belge yönetimi ve arşiv terimleri sözlüğü*. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü: Ankara.

Karlsen, J. T. ve Gottschalk, P. (2004). Factors affecting knowledge transfer in IT projects. *Engineering Management Journal, 16* (1), 3-10.

Keenan, S. ve Johnston, C. (2000). *Concise dictionary of library and information science.* München: Die Deutsche Bibliothek.

Kelime. (2022). *Güncel Türkçe sözlük* içinde. Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/

Knowledge. (2022). *Cambridge dictionary* içinde. Erişim adresi: https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce-t%C3%BCrk%C3%A7e/knowledge

Knowledge. (2022). *Collins dictionary* içinde. Erişim adresi: https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/knowledge.

Knowledge. (2022). *Macmillian dictonary* içinde. Erişim adresi: https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/knowledge

Knowledge. (2022). *Merriam-Webster* içinde. Erişim adresi: https://www.merriam-webster.com/dictionary/knowledge

Knowledge. (2022.) *Online Etymology dictionary* içinde. Erişim adresi: https://www.etymonline.com/search?q=knowledge

Knowledge. (2022). *Oxford Learner's dictionaries* içinde. Erişim adresi: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/knowledge?q=knowledge

Külcü, Ö. (2001). Toplumsal ve ekonomik değişim sürecinde bilgi ve bilgi hizmetleri. *Türk Kütüphaneciliği, 15* (1), 3-19.

Lal Banga, C. (2015). Role of language in human life. *International Journal of English Language, Literature and Humanities*,*3* (7), 180-197.

Language. (2022). *Merriam-Webster* içinde. Erişim adresi: https://www.merriam-webster.com/dictionary/language

Language. (2022). *Oxford Learner's dictionaries* içinde. Erişim adresi: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/language?q=language

Logan, R. K. (2012). What is information?: Why is it relativistic and what is its relationship to materiality, meaning and organization. *Information, 3*, 68-91.

McCreadie, M. ve Rice, R., E. (1999). Trends in analyzing access to information. Part I: Cross-disciplinary conceptualizations of access. *Information Processing and Management, 35*, 45-76.

Metaphor. (2022). *Oxford Learner's dictionaries* içinde. Erişim adresi: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/metaphor?q=metaphor

Metonymy. (2022). *Cambridge dictionary* içinde. Erişim adresi: https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/metonymy

Middle English Language. (2022). *Britannica* içinde. Erişim adresi: https://www.britannica.com/topic/Middle-English-language#ref235563

Mingers, J. ve Standing, C. (2018). What is information? Toward a theory of

information as objective and veridical. *Journal of Information Technology, 33*, 85-104.

O'Grady, L. (2012). What is knowledge and when should it be implemented?. *Journal of Evaluation in Clinical Practice, 18*, 951-953.

Önal, İ., H. (1993). Bilgi ve bilgi gereksinimleri. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 10* (1), 331-345.

Özsoy, E. (2019). *Elif Şafak'ın mahrem romanında söz varlığı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.

Pangil, F. ve Nasurddin, A. M. (2013). *Knowledge and the importance of knowledge sharing in organizations*. Erişim adresi: http://repo.uum.edu.my/id/eprint/16360/1/15.

Pearce-Moses, R. (2005). *A Glossary of archival and records terminology*. Chicago: The Society of American Archivists.

Peters, J. D. (1988). Information: notes toward a critical history. *Journal of Communication Inquiry, 12* (9), 9-23.

Reitz, J. (2013). *Online dictionary for library and information science*. Erişim adresi: https://products.abc-clio.com/ODLIS/odlis_i.aspx

Sever, A. (2018). *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Yaban" romanında söz dizimi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi, Aksaray.

Stenmark, D. (2001). Leveraging tacit organizational knowledge. *Journal of Management Information Systems, 17* (3), 9–24.

Stock, W. G. ve Stock M. (2013). *Handbook of information science*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter.

Terim. (2022). *Güncel Türkçe sözlük* içinde. Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/

Thampi, S. M. (2022). *An introduction to knowledge management*. Erişim adresi: https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/0812/0812.0438.pdf

Topic Support Guide: Cambridge International AS & A Level Information Technology. (2015). Erişim adresi: https://www.cambridge international.org/images/285017-data-information-and-knowledge.pdf

Uçak, N. Ö. (2000). Bilgi üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Bilgi Dünyası, 1* (1), 143-159.

Uçak, N. Ö. (2010). Bilgi: çok yüzlü bir kavram. *Türk Kütüphaneciliği*, *24* (4), 705-722.

Taber, F. (Ed.). (1929). *Websters home, school and office dictionary*. Chicago: Consolitated Book Publishers.

What are data, information, and knowledge? (2022) Erişim adresi: https://internetofwater.org/valuing-data/what-are-data-information-and-knowledge/#:~:text=Data%20in%20their%20simplest%20form ,Knowledge%20is%20what%20we%20know.

Wiig, K. M. (2000). Knowledge management: An emerging discipline rooted in a long history. C. Despres ve D. Chauvel (Ed.). *Knowledge horizons: The present and the promise of knowledge management* içinde. (ss. 3-26). Boston: Butterworth Heinemann.

Word. (2022). *Merriam-Webster* içinde. Erişim adresi: https://www.merriam-webster.com/dictionary/word

Word. (2022). *Oxford Learner's dictionaries* içinde. Erişim adresi: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/word_1?q=word

Vreeken, A. (2005). *The history of information: Lessons for Information.* Erişim adresi: https://www.academia.edu/2983734/The_history_of_information_Lessons_for_information_management

Yurdadoğ, B. U. (1997). Enformasyon devrimi'nin getirdikleri, götüremedikleri. *Kütüphanecilik Bölümü 25. Yıla Armağan* içinde (ss. 71-85). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü.